

ΣΤΙΣ 22 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1976

«η βασίλισσα των πιανιστών», η Τζίνα Μπαχάουερ, άφησε την τελευταία της πνοή. Η Ελλάδα τιμούσε -κάποιες φορές -τους καλλιτέχνες της. Όμως δεν υπήρξε ποτέ άλλοτε παράδειγμα μιας τέτοιας αποθέωσης. Και ήταν φυσικό γιατί την εποχή που το βαρύ λιθάρι της Ρωμοσύνης κατακυλούσε στα Τάρταρα, η Τζίνα Μπαχάουερ με το πιάνο της, σήκωσε την Ελλάδα ψηλά. Η διάσημη, υψηλού επιπέδου και διεθνούς φήμης Ελληνίδα πιανίστρια, τιμήθηκε με το παράσημο του Χρυσού Σταυρού του Φοίνικα και με τον Χρυσό Ταξιάρχη του Τάγματος Ευποίας. Τριανταδύο χρόνια έπειτα από το θάνατό της και η Τζίνα Μπαχάουερ παραμένει σε παγκόσμια κλίμακα το πιο διάσημο όνομα του πιάνου. Σημαίνει τούτο ότι το μουσικό της έργο είναι και το περισσότερο διαδεδομένο, το πιότερο αγαπημένο, το πιότερο ζωντανό. Γι' αυτό μέσα σε όλα αυτά τα χρόνια ενεργού δράσης της είχε καταφέρει να δημιουργήσει ένα κοινό φανατικό πιστό στην τέχνη της, ένα κοινό που αγόραζε μήνες πριν τα εισιτήρια των εμφανίσεών της και γέμιζαν ασφυκτικά τις γιγάντιες αίθουσες κάθε φορά που θα ερμήνευε ένα έργο με το αγαπημένο της πιάνο. Και κάθε φορά που έδινε ένα νέο ρεσιτάλ η Ελλάδα ανέβαινε και ένα σκαλί στη σκάλα του παγκόσμιου μουσικού πενταγράμμου. Γι' αυτό το ελληνικό κράτος για να τιμήσει την προσφορά της, εξέδωσε γραμματόσημο στα πλαίσια της σειράς Φεστιβάλ Αθηνών. Και από το 1976 καθιερώθηκε Διαγωνισμός Πιάνου από το Σύλλογο «Κόσμος εν Αρμονία» και απονέμεται κάθε χρόνο το έπαθλο «Βραβείο Τζίνα Μπαχάουερ» προς τιμήν της.

Η ΤΖΙΝΑ ΜΠΑΧΑΟΥΕΡ, η διαπρεπής Ελληνίδα πιανίστρια με διεθνή σταδιοδρομία και αναγνώριση, ένα από τα «ιερά τέρατα» του παγκόσμιου πιάνου, γεννήθηκε στην Αθήνα στις 21 Μαΐου 1910 από πατέρα Αυστριακό και μητέρα Ιταλίδα. Το όνομά της μοιάζει με καλλιτεχνικό ψευδώνυμο, αλλά είναι πέρα για πέρα αληθινό και με μια συγκοπή της

Απόψεις

Γράφει η Δέσποινα Μπαχά

Αφιέρωμα

ξενικής κατάληξης «ουερ» το επώνυμο Μπαχά είναι διαδεδομένο σε ολόκληρη την Ελλάδα, ακόμη και μέχρι την μακρινή Αυστραλία. Το οικογενειακό περιβάλλον της Τζίνας ήταν φιλόμουσοι αλλά δεν είχαν ασχοληθεί ποτέ επαγγελματικά με τη μουσική. Το φεστιβάλ εντούτοις του περιφημου πιανίστα Εμίλ Φαν Σάουερ που παρακολούθησε στην Αθήνα σε ηλικία μόλις 5 ετών, που ήδη έπαιρνε μαθήματα και έπαιζε πιάνο, αποτέλεσε το πρώτο ερέθισμά της ώστε να α-

σχοληθεί η ίδια με το πιάνο. Σε ηλικία 8 χρονών, το παιδί «θαύμα» έδωσε το πρώτο της κονσέρτο στην Αθήνα, που αποθεώθηκε με το ταλέντο της.

ΥΣΤΕΡΑ από μια μακρά περίοδο σπουδών στην Ελλάδα, όπου μεταξυ άλλων μαθήτευσε δίπλα στον Πολωνό Βόλτεμαρ Φρίμαν ο οποίος υπήρξε, σύμφωνα με δηλώσεις της ίδιας της Τζίνας, ο σημαντικότερος δάσκαλός της, βραβεύθηκε με το Χρυσό Μετάλλιο του Ωδείου Αθηνών και έχοντας στις αποσκευές της τη Χρυσή αυτή βράβευση, η Τζίνα Μπαχάουερ έφυγε το 1929 για το Παρίσι προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές της. Αφού ολοκλήρωσε τον κύκλο των σπουδών της κοντά στους διάσημους πιανίστες Φρίμαν και Σεργκέι Ραχμάνινοφ και αφού έδωσε μαζί με τους διάσημους δασκάλους της κονσέρτα σε όλα τα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα του κόσμου επιστρέφει στην Ελλάδα. Το 1935 η Μπαχάουερ εμφανίζεται για μια ακόμη φορά στην Αθήνα, αυτή τη φορά δίπλα στον αρχιμουσικό Δημήτρη Μητρόπουλο, ο οποίος είχε δηλώσει: «Κάθε φορά που η Τζίνα επισκεφτόταν την Ελλάδα με παρακαλούσε να την οδηγήσω στο Αίγιο, σε ένα όμορφο χωριουδάκι». Συγκεκριμένα στο γραφικό χωριουδάκι Άγιος Κωνσταντίνος, που πάνω του δεσπόζει η βουνοκορφή του Άι Γιάννη με το ομώνυμο Μοναστήρι και κάτω του φαντάζει ο δαντελωτός Κορινθιακός Κόλπος με την παραλία της εξωτικής Άκολης. Εκεί στο αρχο-

νικό σπιτάκι της οικογένειας και πρώτου της εξάδελφου Πάνου Μπαχά περνούσε η Τζίνα τις ανέμελες ώρες της πριν εξορμήσει για τις νέες μεγάλες καλλιτεχνικές της επιτυχίες, στο Παρίσι, στο Λονδίνο, στη Βιέννη, στη Νέα Υόρκη, την Αίγυπτο, το 1962 στην Αυστραλία και Ν Ζηλανδία και σε όλα τα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα του κόσμου.

Η ΦΗΜΗ πλέον της Τζίνας Μπαχάουερ μεσουρανούσε στο μουσικό διεθνές στερέωμα. Το βράδυ στις 22 Αυγούστου 1976 αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από το φιλόμουσο κοινό της Αθήνας. Ο λόγος προφανής, γιατί η «βασίλισσα του πιάνου» όπως αποκαλείτο η Τζίνα Μπαχάουερ από τη δισκογραφική της εταιρεία βρισκόταν για μια ακόμη φορά στη γενέθλια πόλη της την Αθήνα, προκειμένου να εμφανιστεί στο Ηρώδειο, στο πλαίσιο του τότε Φεστιβάλ Αθηνών, συμπράττοντας με την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ουάσιγκτον. Η κορυφαία πιανίστρια επρόκειτο να ερμηνεύσει ένα έργο με το οποίο είχε επανειλημμένως αναμετρηθεί στη διάρκεια της πολύχρονης σταδιοδρομίας της. Ήταν το κονσέρτο αριθμός 3 σε ντο ελάσσονα του Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν. Οι αυτήκοοι μάρτυρες της δοκιμής που πραγματοποιήσε η Μπαχάουερ με την Ορχήστρα το πρωί της ίδιας μέρας μιλούν για μια απόδοση που άγγιξε ένα δυσθεώρητο ερμηνευτικό ύψος. Μια εκτέλεση που έμελλε να είναι προφητική καθώς διέθετα το ακραίο πάθος της τελευταίας φορές. Και πραγματικά το κοινό που είχε κατακλύσει το Ηρώδειο το βράδυ της 22ας Αυγούστου ματαιώς περίμενε. Η «βασίλισσα του πιάνου» αφού είχε διανύσει μια γήινη διαδρομή που άγγιξε τα άστρα μετέβη στο Πάνθεον των Αθανάτων.

ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟ τούτου αφιέρωμα είναι μια ταπεινή προσφορά στη Μεγάλη αυτή Πιανίστα, που ύψωσε την Ελλάδα στο Ζενίθ του παγκόσμιου μουσικού στερεώματος.

«HOME- Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΣΙΕΡΑ ΛΕΟΝΕ», ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ ΜΟΥΡΙΚΗ

«Είμαι μαύρη Ελληνίδα. Έχεις πρόβλημα;»

Του Παύλου Θ. Κάγιου

«Ναι. Είμαι Ελληνίδα. Ε, και που είμαι μαύρη; Στην Αθήνα γεννήθηκα και έχω ελληνική ταυτότητα. Πειράζει;», αναρωτιέται η 14χρονη Μέντεβι-Αντωνία Κοϊλοροπούλου και σε ενθουσιάζει με τον δυναμισμό της.

Κι όταν λέει «στο σχολείο, αν με πουν "μαύρη" σαν βρεσιά, δεν υπάρχει περίπτωση να... ζήσουν, τους χάλιασα. Αλλά αν με πουν "μαυρούνα" δεν έχω πρόβλημα, είναι φιλική έκφραση. Έτσι με έχει περασμένη στο κινητό της και η καλύτερη

φίλη μου», θέλει να υπερασπιστεί τα δικαιώματά της. Ποια; Είναι γέννημα-θρέμμα της Αθήνας. Ο πατέρας της είναι από τη Λιβερία, αλλά έχει υπηρετήσει στον ελληνικό στρατό και είναι Έλληνας υπήκοος και η μάνα της είναι από τη Σιέρα Λεόνε... Και το δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ «Home- η δική μου Σιέρα Λεόνε» της Πανδώρας Μουρίκη καταγράφει την ιστορία της. Κι όχι μόνο αυτό, αφού η έφηβη κοπέλα, οι γονείς της, η σκηνοθέτις και το κινηματογραφικό συνεργείο ταξίδεψαν μέχρι τη Σιέρα

Λεόνε, όπου η Μέντεβι ή Αντωνία - «και τα δύο ονόματα είναι δικά μου, αλλά το Αντωνία μου αρέσει πιο πολύ», τονίζει η ίδια -πήγαινε για πρώτη φορά, για να γνωρίσει τη γαριά της και τις ρίζες της μητέρας της, τις δικές της. Ένα φιλμ που εκφράζει 100% τη σημερινή παγκόσμια κατάσταση, με τα εκατομμύρια μεταναστών και την παγκοσμιοποίηση των φυλών...

Η ταινία ξεκινάει με τα λόγια του τραγουδιού των Γκρίνγκ Θρου «Καλημέρα Ελλάδα/ σου μιλάει η Γη/ πολύ με υποτίμησες και λίγο σκέφτηκα Ελλάδα να σε αφήσω και να φύγω/ αλλά δεν το έβαλα κάτω και προσπάθησα κι άλλο»... Δικαιωματικά η ταινία και, κυρίως, ο λόγος...- ανήκει

στην έφηβη Ελληνίδα μαυρούλα Μέντεβι-Αντωνία: «Δεν νιώθω να με δένει τίποτα με τη Σιέρα Λεόνε. Ούτε σαν τουρίστρια θα ήθελα να μείνω. Δεν με εμπνέει. Με κοιτούσαν περίεργα, αλλά και στην Αθήνα μου συμβαίνει κάτι ανάλογο πολλές φορές. Αν αναγκάζομαι να μείνω εκεί, θα φοβόμουν να κυκλοφορήσω και την ημέρα- τουλάχιστον στην Αθήνα

Ποιο από τα δύο ονόματα νιώθεις περισσότερο δικό σου: το Μέντεβι ή το Αντωνία;

«Και τα δύο. Πατριδα μου είναι η Ελλάδα, μα κι εδώ πολλές φορές νιώθω ξένη λόγω χρώματος. Τουλάχιστον, έχω ελληνική ταυτότητα. Ξένη νιώθω στη Σιέρα Λεόνε, ξένη και στην Ελλά-

δα. Αλλά η Ελλάδα είναι η πατριδα μου. Εδώ έχω γεννηθεί!».

«Πριν από την ταινία δεν είχα έρθει σε επαφή με Αφρικανούς της Αθήνας. Και στα Κάτω Πατήσια βλέπεις δυστυχία γύρω σου. Αλλά όταν φτάσαμε σε αυτή την αφρικανική χώρα νόμιζα ότι ζούσα εκτός πραγματικότητας, σε ταινία, και δεν κρύβω ότι ευχαρίστησα τον Θεό που έχω γεννηθεί στην Ελλάδα», μας λέει η σκηνοθέτις- με πολλά χρόνια θητείας στο ντοκιμαντέρ- Πανδώρα Μουρίκη.

Και οι Έλληνες, πώς συμπεριφέρονται στους ξένους;

«Δεν τους καταλαβαίνουμε καθόλου, είμαστε πολύ ανομολογικοί απέναντί τους, τους περιφρονούμε. Μόνο τα νεαρά παιδιά είναι πιο "λυμένα" και συμπεριφέρονται πιο ισότιμα απέναντί τους».